

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 42g/2020

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 186¹ alin.
(1) din Codul de procedură civilă

(excepția de tardivitate)

CHIȘINĂU

6 iulie 2020

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Eduard ABABEI,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Dina Musteața, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea depusă pe 17 martie 2020,
Înregistrată pe aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 6 iulie 2020 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a textului „se examinează în fond doar după examinarea de către instanța de judecată a excepției de tardivitate” din articolul 186¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă, precum și a eventualei omisiuni legislative privind organizarea dezbaterilor judiciare în faza pregătirii cauzei, atunci când este invocată o excepție de tardivitate, ridicată din oficiu de dl judecător Gheorghe Stratulat, în dosarul nr. 2-21756/2019, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 4 noiembrie 2019, dnii Vladislav Iațcul, Tatiana Oleacova și Corina Ignatova au formulat o cerere în instanța de judecată împotriva dnei Albina Elețchih, președinte al Asociației coproprietarilor în condominiu (în continuare – ACC) nr. 55/191, prin care au solicitat declararea nulității absolute a procesului-verbal al adunării generale a ACC nr. 55/191 din 23 februarie 2013 privind alegerea dnei Albina Elețchih în Consiliul de administrație și procesului-verbal nr. 3 din 28 februarie 2013 privind alegerea dnei Albina Elețchih în calitate de președinte al ACC nr. 55/191.

4. Pe 20 februarie 2020, dna Albina Elețchih a formulat o cerere privind ridicarea excepției de tardivitate. În motivarea sa, ea a menționat că, de vreme ce reclamantii fac trimitere la prevederile referitoare la nulitatea relativă a actului juridic încheiat prin dol, cererea de chemare în judecată trebuie respinsă ca tardivă, pentru că termenul de formulare a unei asemenea acțiuni este de 6 luni.

5. În ședința de judecată din 12 martie, după ce a audiat participanții la proces și a studiat materialele dosarului, dl judecător Gheorghe Stratulat a considerat necesar să sesizeze, din oficiu, Curtea Constituțională, cu privire la neconstituționalitatea textului „se examinează în fond doar după examinarea de către instanța de judecată a excepției de tardivitate” conținut în articolul 186¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă.

6. Prin Încheierea Judecătorei Chișinău, sediul Centru, din 12 martie 2020, s-a dispus trimiterea sesizării la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sânt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

8. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, sunt următoarele:

Articolul 186¹ Excepția de tardivitate

„(1) Cererile depuse în instanța de judecată peste termenul de prescripție extinctivă, a căror tardivitate a fost invocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare de partea în proces, persoana în a cărei favoare a curs prescripția, de creditorul persoanei sau de către oricare

altă persoană care are interes legitim, **se examinează în fond doar după examinarea de către instanța de judecată a excepției de tardivitate**. Dacă reclamantul a solicitat repunerea în termenul de prescripție sau solicită repunerea odată cu ridicarea excepției, instanța de judecată examinează excepția de tardivitate concomitent cu cererea de repunere în termen.

(2) Excepția de tardivitate și, după caz, repunerea în termen se soluționează în ședință de judecată, convocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare. Lipsa participanților citați legal nu împiedică examinarea cererilor.

(3) Dacă nu se dispune repunerea în termen și/sau se admite excepția de tardivitate, instanța de judecată respinge acțiunea ca fiind tardivă printr-o încheiere motivată care poate fi atacată cu recurs.

(4) Instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii adoptate conform alin.(3), este în drept:

- a) să respingă recursul și să mențină încheierea;
- b) să admită recursul și să caseze integral încheierea, restituind cauza spre rejudecare.

(5) Dacă se dispune repunerea în termen și/sau excepția de tardivitate se respinge, instanța de judecată emite o încheiere motivată care poate fi atacată odată cu fondul și continuă examinarea cauzei.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

9. În argumentarea excepției de neconstituționalitate, autorul menționează că reclamantii solicită declararea nulității absolute a actelor juridice contestate, acțiune care este imprescriptibilă, pe când pârâtul, în contradictoriu cu poziția reclamantilor, invocă existența unui motiv de nulitate relativă, acțiune supusă prescripției extinctive. Astfel, *de facto*, instanța de judecată este pusă în situația de a califica, în faza pregătirii cauzei pentru dezbateri judiciare, raportul juridic litigios dedus judecătii, fapt contrar însă fazei procesuale de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare.

10. Autorul susține că obligația impusă de dispoziția contestată, privind examinarea excepției de tardivitate până la examinarea în fond a cauzei, limitează competențele instanței de a aprecia elementele cauzei, atât în fapt, cât și în drept, diminuează standardul de protecție a drepturilor fundamentale și, implicit, instituie o ingerință în dreptul constituțional la un proces echitabil. Autorul a comparat normele contestate cu cele ale Codului administrativ, menționând că în cel din urmă act normativ legislatorul a lăsat la latitudinea instanței de judecată soluționarea chestiunii privind tardivitatea acțiunii, aceasta fiind competentă de a se pronunța la orice fază a procesului, inclusiv la faza deliberării, anume pentru a asigura instanței posibilitatea de a aprecia, cu imparțialitate, ansamblul de elemente ale cauzei.

11. De asemenea, autorul invocă și o eventuală omisiune legislativă, afirmând că legislatorul nu a reglementat în Codul de procedură civilă posibilitatea de a organiza dezbateri judiciare și în faza pregătirii cauzei, atunci când instanța examinează o excepție de tardivitate.

12. Suplimentar, autorul a invocat și eventuale contradicții dintre diferite norme ale Codului de procedură civilă (contradicții între: a) articolele 183 alin.(1) și 186¹ alin. (1); b) articolele 60 alin.(3) și 186¹ alin. (1); c) articolele 186¹ alin. (1) și 169,

265), susținând că astfel de contradicții sunt de natură să conducă la anularea efectelor uneia dintre ele anume în cadrul examinării excepției de tardivitate.

13. În opinia sa, prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3), 4, 7, 8, 20, 23, 54 și 134 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

14. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

15. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură civilă, ține de competența Curții Constituționale.

16. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată din oficiu de dl judecător Gheorghe Stratulat, în dosarul nr. 2-21756/2019, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

17. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „se examinează în fond doar după examinarea de către instanța de judecată a excepției de tardivitate” conținut în articolul 186¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă.

18. Curtea constată că norma contestată ar putea fi aplicată de către instanță. După cum rezultă din sesizare și din încheierea instanței, pe rolul instanței de judecată se află o cerere privind declararea nulității absolute a unor decizii (acte juridice) și în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare a fost invocată o excepție de tardivitate.

19. Curtea observă că textul criticat nu a constituit anterior obiect al controlului constituționalității.

20. Autorul sesizării susține că norma contestată ar veni în contradicție cu articolele 1 alin. (3) [*statul de drept*], 4 [*drepturile și libertățile omului*], 7 [*Constituția, Legea Supremă*], 8 [*respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale*], 20 [*accesul liber la justiție*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*], 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] și 134 [*statutul Curții Constituționale*] din Constituție.

21. Cu referire la pretinsa încălcare a articolelor 1 alin. (3), 4, 7 și 8 din Constituție, Curtea subliniază că aceste norme comportă un caracter general și reprezintă imperative care stau la baza tuturor legilor Republicii Moldova și nu pot constitui repere separate. Aceste norme nu pot fi invocate de sine stătător, ci numai în coroborare cu un drept fundamental, care trebuie să fie aplicabil cauzei (a se vedea, în acest sens, HCC nr. 3 din 18 ianuarie 2019, § 18; HCC nr. 19 din 24 septembrie 2019, § 16; HCC nr. 29 din 12 decembrie 2019, § 19; DCC nr. 3 din 16 ianuarie 2020, § 22; DCC nr. 7 din 24 ianuarie 2020, § 17; DCC nr. 28 din 12 martie 2020, § 18; DCC nr. 30 din 19 martie 2020, § 18; DCC nr. 56 din 2 iunie 2020, § 23; DCC nr. 62 din 11 iunie 2020, § 27). De asemenea, prevederile cuprinse la articolele 23 și 54 nu au o semnificație autonomă și urmează a fi aplicate în coroborare cu un drept fundamental atunci când există o ingerință în acest drept.

22. Totodată, cu referire la pretinsa încălcare a articolelor 1 alin. (3), 4, 7, 8, 54 și 134 din Constituție, Curtea observă că autorul sesizării nu a adus argumente convingătoare privind critica de neconstituționalitate. Sub acest aspect, Curtea reține că simpla enumerare a unor dispoziții constituționale nu poate fi considerată o veritabilă critică de neconstituționalitate. În aceste condiții, având în vedere enumerarea prevederilor constituționale în lipsa argumentelor care ar fundamenta pretinsa relație de contrariedade a dispozițiilor legale criticate față de acestea, Curtea nu poate identifica în mod rezonabil nicio critică de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 5 din 20 ianuarie 2020, §§17-18).

23. Curtea reține că, potrivit normelor procesual-civile, pentru a formula o acțiune civilă, este necesară îndeplinirea cumulativă a unor condiții de fond și formă, *inter alia* respectarea competenței jurisdicționale, a termenului de prescripție, existența capacității procesuale de exercițiu, respectarea regulilor cu privire la forma și conținutul cererii de chemare în judecată. Curtea menționează că îndeplinirea acțiunilor procedurale și respectarea cerințelor cu privire la admisibilitate constituie un aspect important al certitudinii juridice.

24. Curtea reține că obligația persoanelor de a-și exercita drepturile procesual civile în termenele stabilite de lege dau conținut ordinii de drept, astfel asigurându-se certitudinea și securitatea raporturilor juridice. În acest context, Curtea Europeană a reiterat că, în primul rând, ține de competența autorităților naționale, în special a tribunalelor, să rezolve problemele de interpretare a normelor procedurale, așa cum ar fi termenele limită pentru depunerea documentelor sau pentru exercitarea căilor de atac. În plus, normele care reglementează etapele formale care trebuie întreprinse și termenele limită care trebuie respectate pentru depunerea unui recurs sau a unei cereri de revizuire au ca scop asigurarea administrării eficiente a justiției și, în special, respectarea principiului certitudinii juridice. Justițiabilii trebuie să fie îndreptățiți să ceară aplicarea acestor reguli (*Gañete de Goñi v. Spania*, 15 octombrie 2002, § 36).

25. Cu privire la pretinsa încălcare a articolului 20 din Constituție, Curtea reține că, potrivit jurisprudenței sale (a se vedea HCC nr. 14 din 15 noiembrie 2012, § 76; DCC nr. 43 din 8 iulie 2016, § 26), stabilirea unor condiții de admisibilitate pentru introducerea acțiunilor în justiție nu constituie o încălcare a accesului liber la justiție. Mai mult, Curtea reiterează că accesul liber la justiție presupune accesul la mijloacele procedurale prin care se înfăptuiește justiția și este de competența legislatorului să instituie regulile de desfășurare a procesului în fața instanțelor judecătorești, așa cum prevede articolul 115 alin. (4) din Constituție (DCC nr. 12 din 3 februarie 2020, § 19).

26. În același context, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut în jurisprudența sa că accesul liber la justiție implică, prin natura sa, o reglementare din partea statului și poate fi supus unor limitări, atât timp cât nu este atinsă substanța dreptului. De asemenea, Curtea Europeană a subliniat că dispozițiile legale referitoare la formalitățile și limitele de timp care trebuie îndeplinite pentru a introduce o acțiune sunt menite să asigure buna administrare a justiției și respectarea, în special, a principiului securității juridice. Justițiabilii ar trebui să se aștepte ca aceste reguli să fie aplicate (*Gheorghiu v. Republica Moldova*, 2 iulie 2019, § 27).

27. În legătură cu obiectul sesizării, Curtea reține că analiza sistematică a legislației naționale privind prescripția extinctivă impune concluzia că persoana fizică sau juridică este îndreptățită să intenteze o acțiune în apărarea dreptului încălcat dacă a depus cererea de chemare în judecată în interiorul termenului legal de prescripție. „Acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă numai dacă persoana în a cărei favoare a curs prescripția, creditorii persoanei sau oricare altă persoană care are un interes legitim a ridicat excepția de tardivitate conform Codului de procedură civilă” [articolul 394 din Codul civil]. Curtea observă că, în acord cu această normă, Codul de procedură civilă a prevăzut că cererea de chemare în judecată depusă după expirarea termenului de prescripție extinctivă urmează să fie examinată de instanța de judecată în mod obișnuit, dacă nu a fost invocată, în mod legal, o excepție de tardivitate. În cazul în care în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare a fost invocată în mod legal excepția de tardivitate, instanța nu va fi îndreptățită să înceapă examinarea în fond a cauzei, decât doar după ce a examinat această excepție [articolul 186¹ alin. (1)]. „Dacă nu se dispune repunerea în termen și/sau se admite excepția de tardivitate, instanța de judecată respinge acțiunea ca fiind tardivă printr-o încheiere motivată care poate fi atacată cu recurs” [articolul 186¹ alin. (3)].

28. Având în vedere alegațiile autorului sesizării în privința limitării competențelor instanței de judecată de a organiza dezbateri judiciare în faza de pregătire a cauzei, a omisiunii legislative de a reglementa faza dezbaterilor judiciare la examinarea excepției de tardivitate, precum și a eventualelor contradicții dintre diferite norme ale Codului de procedură civilă, Curtea observă că din spiritul coroborat al articolelor 185 alineatele (1) lit. n) și (2) și 186¹ alin. (2) rezultă că instanța este îndreptățită să asculte opinia părților față de excepția de tardivitate chiar în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare. Cu privire la problema eventualelor contradicții dintre diferite norme al Codului de procedură civilă, Curtea reține că acestea nu țin de constituționalitate.

29. Astfel, Curtea nu identifică elemente care ar susține concluzia încălcării criteriilor referitoare la claritatea și precizia normelor sau la lipsa de claritate a textului contestat, care l-ar împiedica pe destinatar să decidă în privința conduitei sale sau ar fi de natură să limiteze competențele instanței de judecată. Dimpotrivă, Curtea ajunge la concluzia că norma contestată este conformă prevederilor articolului 23 din Constituție, îndeplinește exigența previzibilității, stabilește cu suficientă claritate întinderea drepturilor și obligațiilor destinatarilor și, ținând cont de scopul legitim urmărit, oferă protecție împotriva arbitrarului.

30. Totodată, Curtea notează că aceste aspecte vizează interpretarea și aplicarea legii, problemă a cărei soluționare nu ține de competența Curții Constituționale (a se vedea DCC nr. 91 din 19 septembrie 2019, § 19; DCC nr. 106 din 7 octombrie 2019, § 25; DCC nr. 24 din 2 martie 2020, § 24). Astfel de competențe revin, prin definiție, instanțelor de judecată. De altfel, și Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat că rolul decizional conferit instanțelor de judecată urmărește tocmai înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor (*Rohlena v. Cehia* [MC], 27 ianuarie 2015, § 50 și § 51).

31. În baza celor menționate, Curtea reține că excepția de neconstituționalitate este nefondată.

Din aceste motive, în baza articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „se examinează în fond doar după examinarea de către instanța de judecată a excepției de tardivitate” din articolul 186¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă, precum și a eventualei omisiuni legislative privind organizarea dezbaterilor judiciare în faza pregătirii cauzei, atunci când este invocată o excepție de tardivitate, ridicată, din oficiu, de dl judecător Gheorghe Stratulat, în dosarul nr. 2-21756/2019, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 6 iulie 2020
DCC nr. 82
Dosarul nr. 42g/2020*